

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

FRAMMÅT

TIDSKRIFT FÖR FRI DISKUSSION.

Döm ingen chörd. ☉ Genom skäl och motskäl bildas öfvertygelser. ☉ Fri talan.

N:o 6.

Ansvarig utgifvare och
redaktör:
Alma Breinholm-Åkermark.

15 Mars

Pris: Kr. 3,50 pr år.
Tredje årgången.

1888.

"Synd."

Klara, Fröken Klara! hörde De, hvad
»jag sagde?»
»Nej.»

»Jeg talte om mig selv.»

»Det gör De jo altid, D:r Müller.»

»Fy, hvor De dog er uhöflig ärlig, Fröken Klara, men det ligner Dem.»

»Synes De? naa ja, jeg har mærket mig, at De forleden Dag sagde, at De elskede Kvinder, der turde være ærlige.»

»Tak, meget smigrende,» sagde Doktoren og lo. . . . Det er egentlig en Tilstaaelse, De der gör mig, De vil »altsaa gjerne have, at jeg skal elske Dem? vær nu ärlig? De har jo selv opdaget, at det er Vejen til mit Hjærte.»

»Aa, hvor de er ubehagelig i Dag,» sagde hun surmulende. »Hör, ved De hvad Doktor? De skulde egentlig være Rottejæger i Stædet for D:r Phil., det passede De meget bedre til, for jeg ved ingen, der forstaar at

lave saadanne Fælder som De, af hvert uskyldigt Ord man siger.»

»Meget rigtigt og meget dybsindigt bemærket, Deres Naade, jeg tror virkelig, De har vist mig mit egentlige Kald i Livet — jeg bör være Jæger, det vil sikkert interessere mig uhyre at fange Rotterne, kun maa De undskylde, at jeg lader dem løbe igen, for jeg holder aldrig paa nogen, som ikke gjerne vil være hos mig.»

Hun vendte sig med en hurtig Bevægelse bort, og gav sig med nervøs Iver til at bore og ridse nogle gaadefulde Figurer i Sandet med Parasollen. — Han sad og kikkede paa hendes lille virksomme Haand, sikken en Travlhed, hvor hun var sød og grinagtig, naar hun saadan var fornærmet. Han lo nok af hende, jo, hun saa det godt, skönt hun vendte Ryggen till ham. . . . nej, det var dog for galt. Saa rejste hun sig pludselig og rakte ham Haanden til Farvel, uden

at se på ham. Men han holdt saa fast paa den, at det gjorde ondt og tvang hende der- ved til at se op.

»Nu er De fornærmet, De nydelige lille Mukkehoved, og ved De selv hvorfor?»

»Det er fordi», hendes Stemme dirrede og hun havde Taarer i Øjnene, »det er fordi, De altid driller mig og behandler mig som et Barn. — Hvorfor taler De ikke med mig som med andre Damer som — som f. Eks med Mimi?»

»Naa, saa De kunde godt lide, at jag talte til Dem om Himlens Stjærner, Havets Hvisken og Nattergalens sukkende Kluk i Busken? for saadan maa en lille romantisk Gaas som Miss Mimi have det.

Med Dem derimod holder jeg af at tale om mig selv, som De før bemærkede, det er mig en Tilfredsstillelse at fortælle Dem, alt hvad jeg tænker, oplever, lider . . . selv om De ikke er saa öm og deltagende over for mine Meddelelser, som De burde være. — Ja, og saa holder jeg af at drille Dem, fordi jeg holder af at se Blodet banke i Deres Kinder, og Øjnene tindre i Vrede, for saa et Øjeblik efter at faa Dem mild og god igen. Kan de forstaa, at De er meget mere for mig, end Mimi, og Deres Cousine Kammerjunkerinden, og alle de andre? og saa er vi vel Venner igen, kære lille Klara? jo vi er. Det kan ikke nytte, De ryster paa Hovedet, Deres graa Missöjne forraader mig altid, naar Fæstningen er ved at kapitulere. — Naa, nu skal De faa Lov til at gaa, men kun paa den Betingelse, at De kommer her igen i Morgen og snakker med mig; der er noget . . . naa, det skal jeg sige Dem, naar vi mödes igen.»

Hun saa paa ham med straalende Öjne: »Hvor jeg er glad, fordi De bryder Dem lidt om mig!» Øjnene lo, Munden lo, og Solen lo med ned til dem gennem Trærne.

Saa løb hun ned ad Skrænten mod Badehusbroen.

Han blev siddende paa Bænken og fulgte med Øjnene hendes blöde ungdommelige Skikkelse, lige til Badehusdören lukkede sig efter hende. — Hvorfor havde han ikke holdt hende tilbage lidt endnu, han fölte i det Øjeblik en blöd, svulmende Længsel efter, at have hende hos sig igen, bare sidde og se paa hende — det var nok, der var en nøgen Uskyld i hendes Blik, der gjorde ham saa nænsom og afdæmpet i sit Forhold til hende, — det var jo Synd — den lille Stak-

kel. Han tændte en Cigar og pustede Rögen ud i Ringe. Synd, hvad var Synd andet end en gammel Samfundslögn? Nej, gribe Lykken i de Øjeblikke, den bödes, det var Indbegrebet af al Levevisdom — den evige Reflektion over Ret og Uret, det var jo det, der sugede Marven ud af Samfundet . . . Men hende, — hun lignede ingen af de andre, hende vilde han være god imod, hun skulde glemme ham, være ung og glad — han duede ikke till hende . . . Nej!

Aa, hvör det var afskyelig varmt, han sad jo her og forvrövlende sig selv til en sentimental gammel Idiot. — Gud ved, hvordan Kammerjunkerinden havde det? hun sad naturligtvis og kedede sig over en eller anden Roman — hun vilde blive himmelglad, om han hjalp hende at slaa Tiden ihjel för Middag — hun var saa smuk, og . . . og han havde ju ikke noget bedre at anvende sin Formiddag til nu. — Saa rejste han sig med et lille Suk — saa endnu en Gang ned mod Badehuset. Naa, hun var naturligvis gaet hjem for længe siden, og hvad kom det desuden ham ved.

Hvor Regnen dog ösede ned, vilde det da aldrig faa Ende? i mange Dage havde det jo ikke været muligt at komme udenfor en Dör.

Klara saa mismodig op mod den tunge graa Himmel, nej, den saa aldeles ubönhörlig ud. — Aa, hvor hun kedede sig og hvor hun længtes, det var ikke til at udholde . . . Gid der dog vilde komme nogen — Lieutenanten? nej, han havde ju allerede trodset Regn og Slud i Formiddag for at göre hende Visit, og desuden truet med at gentage Besöget i Morgen, men Mimi da, aa ja! bare hun var her, hun talte dog om ham . . . og selv om det var pinligt at höre hende fortælle om alle de Complimenter, han havde sagt till den lille Skönhed, saa var det dog bedre end . . .

Men der kom ingen.

Saa fik hun pludselig en Indskydelse, hentede sin Regnkaabe og trak Galosker paa. »Sig til Moder, at jeg gaar hen til min Cousine og bliver der i Aften», raabte hun i forbigaaende til Pigen nede i Strygestuen.

Ja der vilde hun tilbringe Aftenen, men först vilde hun gaa ind til ham.

Hendes Hjærte bankede ved Tanken om det dristige Skridt, hun stod i Begreb med at göre. Det Øjeblik var hun ligeved at vende om igen — men saa huskede hun paa, hvad

han havde fortalt hende om sine ensomme og triste Timer, — om hvor han i dem kunde længes efter, at en eller anden han holdt af, vilde komme til ham, uventet og ukaldet — sætte sig ved hans Side og snakke ham ud af hans tungsindige Stemning.

»Kun den Kvinde, der tør vove noget, for hvad der er hende kært, er sund og levedygtig,» havde han jo sagt.

Og hun, hun vilde gaa med ham og for ham i Slud och Kulde, i Nöd och Trængsel — bare med ham — til ham.

»Ska Di snakke med Doktoren, saa er han ellers inte hjemme:» sagde en Dreng, der stod og rodede i en Vandpyt udenfor Dören til det Fiskerhus, hvor D:r Müller havde Sommerlejlighed.

»Han er henne hos Kammerjunkerens Frue, det er han hver evigste Dag,» tilføjede han oplysende og nikkede velvilligt til Klara.

Der var noget ved den Meddelelse, Drenge gav Klara, der gjorde hende ondt. Der havde han været i alle de Dage, hvor hun havde siddet hjemme och længtes efter ham. — Aa ja, men han havde maaske netop været der, fordi han ventede at træffe hende . . . det var jo der, de havde lært hinanden at kende og sluttet Venskab.

Saa banede hun sig atter Vej ned ad den smalle Gang, der førte fra Huset ud til Vejen. Ribsbuskene slog hende i Ansigtet, lukkede sig næsten om hende og dryssede ugæstfritt den ene Skylle efter den anden ned ad hende fra de vaadé Grene.

Det var hendes første Besög. — Hun standsede et Øjeblik ved Laagen og saa sig om, som om hun søgte noget. . . men Huset laa saa dødt og öde, Öresundet derude var trist og graasölet som en uhyre Rændesten. Det havde ikke det mindste opmuntrende at fortælle hende, nu da hun trængte til Sol og Lys — og Skoven da, den, der gæmte alle hendes glade Sommerminder, det var som om den lukkede sig om dem i mørk og tung Alvor, forbi, forbi. . .

Der var ingen i Havestuen. Med Undtagelse af Regnens ensformige Pladsken paa Verandatrinen hörtes der ikke en Lyd i Huset, man skulde tro, dets Beboere var uddöde, saa stille som der var. Klara var lige ved at gaa igen, hun havde forgæves sögt

efter Mennesker baade i Spisestuen og Kökkenet, de maatte være ude alle sammen, sköndt Dörene til Havestuen stode aabne, men saa saa hun i det samme noget, der et Øjeblik ligesom stivnede hende, det lagde sig saa klamt og stygt over hende, det var som om noget udsluktes. . . .

Gennem en Aabning i portieren saa hun Kammerjunkerinden i en halv liggende Stilling, hvilende paa en mørkeröd Flöjls-Chaiselongue og foran hende, siddende paa en lav Gyngeskammel, D:r Müller.

Ingen af de to talte, men af og til böjede han sig ind mod hende og kyskede hendes smukke, blottede Arm, dvælende, sögende opad mod Overarmen, som Kniplingsærmet kun halvt dækkede.

Hun purrede ham i Haaret og saa smilende ned paa ham med sine store straalende Öjne, saa trak hun pludselig Armen til sig og lo, — en lille kurrende klukkende Barnelatter.

»Jeg er bange for Dem — jeg tror De bider.» Klaras Paraplui faldt haardt mod Gulvet.

»Men Gud, er her nogen?» Kammerjunkerinden rejste sig hurtig.

Er det Dig, söde lille Klara, nej, det var da dejligt, Du kommer rigtig her som en Frelsens Engel til os gennem Slud og Söl, nu kan Du hjælpe mig med at omvende dette ugudelige Menneske. . . » hun pegede paa Doktoren, der havde rejst sig. Han bukkede tavs og alvorlig for Klara uden som ellers at række hende Haanden.

Klara stirrede forbavset paa sin Cousine. Hvor hun dog var dejlig og sikker nu, netop i hele sin lögnagtige Venlighed, dejlig og fristende som Synden. . . .

»Du bliver her da i Aften, söde Klara?»

»Tak, nej, — nej, jeg kan ikke.»

»Det var da kedeligt. — Men hvad er der dog i Vejen med dig? Du er saa bleg og saa ryster Du jo af Kulde, söde Klara,» sagde Fruen og trak Klara hen til sig. »Er det nu igen den fule Blegsot? Naa, nu skal min lille Pige sidde hyggeligt hos mig ved Kaminen og saa skal jeg fortælle Dig om mit Missionsforhold til D:r Müller. Jeg vil, som sagt, omvende ham. — Hvad var det nu vi talte om, da Klara kom, Doktor?»

»Om Synd Frue — om der er Synd til, og om hvad Synd i saa Tilfælde er. . . .

Fruen tror paa Synd,» föjede han til med et ironisk Smil, »hun tror f. Eks., at

det er ligesaa syndigt som upraktisk ikke at bekende sig til Landets herskende Religion eller Regeringens Politik, — og hun vil nu bevise mig min Synds Følger ved stadig at forsikre mig, at jeg nu, hvis jeg ikke havde været en ugudelig Fritænker paa de omtalte Omraader, i dette Øjeblik kunde have staaet for mine Damer her som Unniversitetsprofessor Rd: af Db. m. m., medens jeg nu kun er en Pjalt, »en Rudin», en daarlig rodløs Person — god nok til at underholde en smuk Dame i en ensom Time, men et kompromiterende Bekendtskab for hende i fint Selskab. — Se, det er nu Fruens, men hvad er saa Deres Trosartikkel, Frøken Klara?»

Klara følte, at hans Blik hvilede undersøgende paa hende, hun turde ikke se op, for saa vilde han kunde læse al hendes Jammer og maaske føle Medlidenhed med hende — og det maatte — det maatte han ikke.

»Jeg tror paa Løgner som Syndens Arvefølger», sagde hun med en Stemme, der lød brudt og smertelig.

»Fy! Klara, hvad er det dog for hæslege Kraftudtryk, Du bruger,» sagde Fruen mildt bebrejdende. »Du begynder da ikke ogsaa at smittes af Tidens frie, usædelige Udtryksmaade — Du har ikke godt af at tale saa meget med Doktoren, jeg tror han demoraliserer Dig.»

»Nej, Frøken Klaras Moral er saa ægte, at hun tør kalde Barnet ved det Navn, hun tror, der er dets rette,» sagde Doktoren alvorlig. — »Naa, Fakta er, at Fruen tror paa Synd, og at Frøken i dette Øjeblik er overbevist om, at alt hvad der saa skönt og godt ud, hver glad Stemning, hvert Øjeblik, hvor man drømmende søgte at fange Lykken, at det var — for at tage Hensyn til Fruens Følsomhed — Usandhed. —

Men I tager bægge to fejl. — Synd er kun et gammelt Æventyr, hvormed man skræmmer bange Sjæle — jeg anerkender kun en Synd, — Synden mod den unge, ubefestede Barnesjæl. Den maa ikke overskygges eller modnes fortidlig, for den maa der kæmpes, og for den maa der viges, den bærer jo Fremtidens spirende Haab i sig.

Men ellers kan hver Afskygning af Mennesklivet have sin Berettigelse, ja, sin Skønhed, naar bare Mennesket selv vil se sundt derpaa og ikke med overfladisk Dømmerværighed glemme Lyset for Skyggen, det kastede.»

Kammerjunkerinden gabede og strakte Haanden afværgende ud mod Doktoren.

»Saa, lad os nu tale om noget andet og mere fornøjeligt, Klaras Ansigt er saa mørkt som en Nemesis, jeg er ganske bange for hende, og De selv, Doktor, ser ogsaa ud som om De pønsede paa et eller andet Samfundsomveltende.

Nu gaar jeg et Øjeblik ind til min Syjomfru, det Skind, hun sidder og slider i den Balkjole, jeg skal have paa til Soireen i Morgen, saa hun kan nok trænge til, at jeg opmuntrer hende lidt. — Naar jeg saa kommer ind igen, vil jeg se Jer begge muntre, høre I!»

Dr Müller gik tavs op og ned ad Gulvet, af og til standsede han, tog en eller anden Nipsgenstand paa Etageren, saa paa den, flyttede den hen paa en anden Plads, og gik saa igen videre paa sin sedvanlige rastløse Maade.

Saa stod han pludselig stille foran Klara. Hun saa ikke op, men bladede rastløst videre i en illustreret Pragtudgave af Per Gynt, der laa i hendes Skød.

»Klara, se op! nej, ikke saadan, lad det være milde Øjne, der lyser Velsignelse over den Beslutning, jeg har taget i dette Øjeblik. — Jeg duer ikke mere til at blive her, det har jeg følt netop i denne Stund . . . Klara, De skal ikke dømme mig, det var ju for Barnets Fred, jeg veg — jeg vilde nøjes med Surrogater . . . nu ved jeg, at jeg ikke kan det.»

Han tog Bogen ud af hendes skælvende Haand og saa i den.

»Per Gynt drog ud i den store brogede Verden, fordi han ikke nennede at knytte Barnet Solvejg til sit eget sønderhakkede, optrevlede Liv. —

Jeg bliver rimeligvis borte i mange Aar. Vil De give mig noget med paa Rejsen, noget, jeg kan huske fra denne Time, saa syng Solvejgs Sang for mig, den er der ingen, der kan synge som De, fordi Solvejg er Dem selv.

Han saa bönlig paa hende. »Klara, De skal være god mod mig.» . . .

»Ja.»

Saa gik hun hen til Klaveret og sang stille og dæmpet:

»Kanske vil der gaa baade Vinter og Vaar og næste Sommer med og det hele Aar — men en Gang vil han komme, det ved jeg vist, og jeg skal nok vente, for det lofte jeg sidst.

Da Sangen var forbi, böjede han sig ned mod hende og kyssede hendes Haar let og blødt. »Tak Klara, nu vil jeg huske Dem, naar alt andet er glemt. — Gaa nu . . . jeg skal hilse fra Dem . . . jeg kan ikke udholde at se Dem sammen med hende.»

Hun strakte begge Hænderne bönfaldende op mod ham.

»Gaa ikke bort — bliv her eller tag mig med. Aa, jeg ved ikke hvad jeg selv siger . . . men gaa ikke!

»Stakkels lilla Klara, Du ved ikke, hvad Du beder om, og Du ved ikke, hvor Du frister mig. I dette Öjeblik vilde jeg ønske, jeg kunde tage Dig ind i min Favn for aldrig at slippe Dig mere . . . men det tør, det maa ikke ske — vær stærk, vær god mod mig Klara! och saa:

Måske vil der gaa baade Vinter og Vaar, og næste Sommer med og det hele Aar.

Men Du vil altid være Solvejg — og en Gang vil han vende tilbage — hvis han duer dertil.»

M. Bruhn.

Till strids för friden!

Från ett föredrag.

Om jag någon tvekan röjer,
om min stämman ljuder svag,
då en ovan röst jag höjer
på vårt samlingsrum i dag,
undren ej derpå, ty innan
konsten lärts, hvem kan väl den? —
Sägs ej än i dag om kvinnan:
tige i församlingen?

Men om hon har värf att fylla,
dyra pligter hvarje stund,
hvarför skulle hon väl mylla
ned i jorden sina pund?
När ock hon en gång skall svara
för hvad hon i lifvet gjort,
båtar, att hon tegat bara,
då hon hade tala bort?

När en make, son och broder
far från rätta vägen vill,
skall en maka, syster, moder
härvid kunna tige still?
Skulle hon, fast hjertat brinner,
kunna liknöjdt sig bete,
och då lefnadslyckan svinner
blott ett bittert löje le?

Hon är ond och farlig, tiden,
här är tvedrägt och parti.
Derföre till strids för friden
modigt tige äfven vi!
Om de större med de smärre
handlat så, när pligten bjöd,
kanske vore brotten färre,
kanske funnes mindre nöd.

Om de äro små, de häfvor,
hvilka fallit på vår lott,
ej behöfvas stora gåfvor
för att göra nästan godt.
Faller han i röfvarhänder,
prest ej hjälper, ej levit,
om till stället icke länder
en barmhertig samarit.

Men den sjelfviskhet och dumhet,
som är blind för sanningen,
hjärtats liknöjdhet och ljumhet
är den värste röfvaren.
Frälst sig sjelf och nästan finna
utur andligt slafveri —
målet är för hvarje kvinna,
tjenarinna eller fri.

Här må ingen längre tveka,
lifvet är ju blott ett lån.
Ingen får på rosor leka,
som om själens väl är mån.
Förr än dagen är förliden,
låt oss kämpa här en tid!
Sist, kanhända, efter striden
väntar oss en evig frid.

S. N—d.

Utdrag ur den katolske prestens Felicité Robert de la Mennais* arbete: En troendes ord.

»**N**är I sen en människa föras i fängelse eller till döden, så hasten ej att säga: den der är en elak människa, som har begått ett brott mot sina medmänniskor; ty tilläfvventyrs är det en rättskaffens man, som har velat tjena människorna, och som därför bestraffas af deras förtryckare.

När I sen ett folk belagdt med kedjor och öfverlemnadt åt bödeln, så hasten ej att säga: detta folk är ett oroligt folk, som vill störa friden på jorden.

Ty tilläfvventyrs är det ett martyrfolk, som dör för människoslågtets väl.

För 1800 år sedan korsfäste den tidens prester och konungar uti en stad i österlandet en uppviglare och hädare, såsom de kallade honom, sedan de gisslat honom med ris.

På hans dödsdag var en stor förskräckelse i helvetet och en stor fröjd i himlen.

Ty den rättfärdiges blod hade förlössat världen.

* * *

I begynnelsen behöfde människan ej arbeta för att lefva; jorden alstrade af sig sjelf allt, hvad människan behöfde.

Men människan gjorde det onda; och då hon uppreste sig mot Gud, uppreste sig jorden emot henne.

Sedan denna tid har Gud dömt hela människoslågtet till arbete, och alla arbeta med kropp eller själ; och de som säga: Jag vill ej arbeta, äro de eländigaste.

* »Felicité Robert de la Mennais, af adlig familj, föddes i Saint Mals (Frankrike) år 1782. Han beslöt sig tidigt för presterliga ståndet. Vid 35 års ålder ådagalade han offentligt i skrift sin genialitet. Hans stil är liflig och harmonisk och han räknas bland franska litteraturens största mästare.

Franska revolutionen 1830 utöfvade ett mäktigt inflytande på honom. Han lemnade ifrån sig det ena arbetet efter det andra.

Hans åsichter och läror fördömdes i Rom. Han förklarade krig mot allt egoistiskt eller världsligt herravälde, i sitt arbete »En troendes ord»: ett sant demokratiskt evangelium, beundransvärdt genom sin poesi och stil. Han skilde sig från kyrkan med afseende på läran om skapelsen, treenigheten och det inspirerade eller uppenbarade ordet.

La Mennais dog år 1853.»

Ty liksom maskarne förtära liket, så förtära lasterna dem, och göra lasterna det ej, så gör ledsnaden det.

Och då Gud ville, att människan skulle arbeta, dolde han en skatt uti arbetet, ty han är hennes fader, och faderkärleken dör ej.

Och den som gör ett godt bruk af denna skatt, och ej af obetänksamhet förslösar den, för honom skall en hvilodag komma, då han skall varda såsom människorna voro i begynnelsen.

Och Gud gaf dem vidare detta bud: bi-stån hvarandra; ty det fins bland eder både starka och svaga, mäktiga och maktlösa, dock behöfven i alla lefva. — — — — —

Fordom fanns det en elak människa, som var förbannad af himlen. Och denne man var stark, hatade arbete och sade för sig sjelf: Huru skall jag göra? Om jag ej arbetar, måste jag dö, och arbeta är mig odrägligt.

Då kom en helvetets tanke uti hans hjerta. Han gick bort i natten och grep några af sina bröder, medan de sofvo, och pålade dem kedjor.

Ty, sade han: jag vill tvinga dem med piskslag att arbeta för mig, och jag vill njuta frukterna af deras arbete.

Och han gjorde, som han hade tänkt, och andra, som sågo det, gjorde sammalunda, och der funnos ej mera bröder, utan *herrar* och *trälvar*.

Och denna dag var en sorgens dag för hela jorden.

Lång tid derefter gafs det en annan man, mycket elakare än den förste och mera förbannad af himlen. Och då han såg, att människorna öfverallt hade förökat sig, och att deras mängd var oräknelig, sade han till sig sjelf: jag skulle kanske kunna lägga några utaf dem i kedjor och tvinga dem att arbeta för mig, men jag måste föda dem, och det skulle förminska min vinst. Jag vill göra det klokare; de må arbeta för så godt som intet. De skola väl dö, men då deras antal är stort, så skall jag samla rikedomar, innan de hunnit betydligt förminska dem, och der blir ändå alltid tillräckligt öfver för dem. Ty hela folk-massan lefde af det, den erhöi i lön.

Sedan han sålunda talat, vände han sig särskildt till några och sade till dem: I arbeten 6 timmar, och man gifver eder en penning för edert arbete.

Arbeten 12 timmar, och I skolen för-

tjena tvänne penningar, och I skolen bättre kunna försörja hustru och barn.

Och de trodde det.

Derpå sade han till dem: I arbeten blott halfva året. Arbeten alla dagar af året och eder vinst skall vara dubbel.

Och äfven detta trodde de. *) Nu hände, att arbetets mängd blef hälften större, utan att behovet deraf tilltog, och att hälften af dem, hvilka tillförne lefvat af sitt arbete, ej funno mera någon, som behöfde dem.

Derpå sade den elake, som de hade trott, till dem: Jag vill gifva eder alla arbete på det vilkor, att I arbeten samma tid, men att jag blott betalar eder hälften, af hvad jag förut betalt; ty jag vill gerna tjena eder, men jag vill ej ruinera mig. Och när de med hustru och barn plågades af hunger, då antogo de den elake mannens förslag och välsignade honom; ty, sade de: han frälsar vårt lif.

Och då den elake mannen fortfor att på detta sätt bedraga dem, så förökade han ständigt deras arbete och förminskade alltjamt deras lön. Och när det nödvändigaste fattades dem, så dogo de, och andra skyndade att fylla deras plats, ty armodet var i detta land så stort, att hela familjer sålde sig för ett stycke bröd. Och den elake mannen, som hade bedragit sina bröder, samlade större rikedomar än den, som hade låtit lägga dem i kedjor.

Den senares namn är Tyrann, den förre har endast i helvetet ett namn.

Literatur.

Nicolaysen & Thaulow. *Den förste Hjälp ved pludselige Ulykkestilfælde.*

Samaritanforeningens Forlag. Kristiania.

Dette arbejde er en for lægfolk kortfattet och let forståelig fremstilling af de midler og foranstalter, som bør tages som en foreløbig hjælp ved pludselige ulykkestilfælde, inden lægen kan komme.

Bogen er en noget omarbejdet oversættelse efter ett arbejde af den bekendte kirurg.

*) Och i Sverige, år 1888, sade de vise i landet: Låt oss blott få sädestullar, arbetare, så skolen i få lönetillägg. Och äfven detta trodde de.

Red.

Professor Johannes A. F. Esmarch, og dette er rekommanderende nok.

Hemsöborna af Aug. Strindberg.

Alb. Bonniers förlag. Stockholm.

Denne gang har forfatteren lagt samfundsspørgsmålene, den filosofiske ræsonneren og inkvästioneren til side.

Han har været så objektiv som mulig og kun indskrænket sig til at skildre, men dette med samme styrke iagttagelsesåvne, samme livlige og farverige stil, som udmærker hans tidligere arbejder, så at man synes, at den temmelig gængse forestilling om hans sygelige sjælstilstand måtte forsvages.

Fortællingen er forlagt til skärgården — Dalarön — udenfor Stockholm, hvor forfatteren som bekendt har opholdt sig meget, og hvor han har fået impulsene til »Öden og äfventyr».

I Hemsöboernes forsamling er Carlsson — en lille firskåren værlænding og en ægte svensk bondetype — hovedpersonen.

Efter mange omskiftelser og äfventyr en han kaldet til Hemsö for at bringe enker Flod's gård på fode; denne er nemlig efter husbondens död bleven meget forsømt; thi sønnen Gusten har gjort jagt og fiskeri til sin passion og draget karlerne fra jordbruget; og enken med sine tvende piger mågtede ej at holde gården oppe.

Carlsson havde i grunden afgjort modvilje for al legemlig anstrengelse — kropsligt arbejde — og viste en utrolig opfindsomhed i at undgå denne kedelige følge pa syndfaldet.

Desuden, dreven af begærlighed efter at se og kände alle sider af menneskelig virksomhed, blev han ikke unyttig stående ved et, men søgte, så såre han havde lært, hvad han behövede, en anden arbejdsmark, og på denne måde var han gået fra det ene håndværk til det andet, og havde under disse forvandlinger erhvervet sig en vis böjelighed i sindet, en ävne i at finde sig i alle forhold og alle slags mennesker.

Det gælder nu for C. at blive herre over situationen — »att tillskausa sig en ställning som korporal, der gemenskapen var ældre i gården, skulle icke bli det lättaste» — men med sine alsidige kundskaber, hvilke sætte ham over hans omgivnes standpunkt, lykkes det omsider; vel forekomme tvister mellem ham og Gusten, men da han har enken på sin side, får han det dog som han selv vil; og

arbejdet skrider raskt fremad på Hemsö. C. selv tænker på idelige forbedringer og er opfindsom i at bringe gården fordele; således bliver på hans initiativ storstuen og et mindre køkken i sommertiden udlejet til en tysk musiker (professor) med familie.

De fremmedes ankomst medfører flere forandringer på gården.

Carlsson viser sig bestandig i hvid skjorte, han forvandles lidt efter lidt til en inspektør med blyant bag øret, ofte rögende en let cigar. — Arbejdet er gledet over på de andres skuldre.

Alle påvirkes mere eller mindre af sommergæsternes stadsmanerer og klædedragt.

Karlerne sværme for »professorens» tjenstepiger, og Carlsson selv bliver erotisk. »Professorens» Ida, byjomfru med pretentioner, bliver genstand for hans hyldest, hvilken nådig optages til madam Flod's store forargelse, da denne ikke har ment sig for gammel til at gifte sig igen med C. (hendes hemmelige ønske), hvilket videre igen truer Gusten's ejendomsret til gården. Idas forelskelse er imidlertid ikke af nogen dybere art, efter indflytningen til byen, er C. glemt.

Så beslutter Carlsson sig til at tage enken, men diplomatisk skal det gå — og den næste sommer står — trods Gusten's protester — et dundrende bryllup, ved hvilket præsten — der hist og her træder frem i fortællingens gang — ilde tilredes som løn for nogle mindre noble planer. Denne, i sin ungdom en fin bleg upsalaadjunkt, er i omgang med skærgårdsbeboerne bleven halv bonde, halv fisker som de og drikker og bander som en gammeldags søulk.

Efter brylluppet får piben en anden lyd, Carlssons interesse for gårdens drift mindskes; snart er det fiskeriet, snart jordbruget, som udelukkende skal drives.

Så oprulles for læseren et kapitel om et industrielt foretagende. Et nydannet fältspatsaktieselskab med grubeanlæg, sviren og høj levemåde falder over det fredelige Hemsö.

Efter denne i raske træk skildrede svindel-affaire går det slag i slag tilbage på Hemsö, — den muntre tone er forbi.

— Otium est pulvinar amoris — Carlsson, som ikke har haft så strængt arbejde det sidste år og måske har fodret sit legeme mere end det kunde fåle, begynder så småt at fæste sine øjne på pigerne og fjanter med disse.

En dag, da han er gået efter en af pi-

gerne, drives konen, som nu er skröbelig, af bange anelser efter ham, og da hun får bekræftelse på hans troløshed, bidrager dette i forening med en pådragen forkølelse til at påskynde hendes død. Herpå følger et i sandhed mesterligt, men uhyggeligt kapitel. Skildringen af færdens over den isbelagte fjord til præstegården for at give hende en kristelig begravelse, men af kejtethed styres släden ud i en våge, og kisten går tilbunds med den døde, førend nogen kommer sig af forskrækelsen.

Så springe Gusten og Carlsson efter hjælp, men de indhentes af østenvinden, der bryder isen itu bag dem. Gusten når land, medens Carlsson, udmattet af angst og anstrenge, sagtner af og forsvinder i stormen.

Og fortællingen slutter med, at præsten lyser velsignelsen over de tvende forsvundne.

Om bogen er ej andet end godt at sige; måske vil en og anden gøre den invending, at den er noget ensformig og langtrukket, men bondens liv er jo igrunden så lidet kompliceret, at det ikke let giver stof til dybere psykologiske udlægninger.

Imidlertid får man indtrykket af, at Strindberg ikke har villet idealisere eller romantisere, men kun skildre facta; og at han med stor interesse følger bondens liv, derom vidner den omhyggelighed, hvormed han gengiver de mindste detaljer.

Personerne i fortællingen får man ikke videre sympati for, men det som egentlig forlæner bogen lys og varme, er de mange ypperlige og stemningsrige naturmalerier.

Dobbelgængere (En ungdomsstudie) af C. Scheel Vandel.

Andr. Schous forlag. Köbenhavn.

Det er en mærkelig bog, vist nok det mærkeligste produkt, som er udkommet på bogmarkedet sidste år.

Bogen er et stykke psykologi gennemvævet med filosofiske aforismer, og forfatteren har med duelighed givet os en karakteristik af dobbeltmennesket Faust-Don Juan, Alfred Vrang, fortællingens hovedperson.

Og dennes kammerater, de forekommende situationer, scener og stemninger, kort sagt, alt er fremstillet således, at man ligesom synes at høre, se og føle alt — at være med i selve dette liv.

Det er idealistens stranding, som her er skildret. *Kvinden* var hans ideal. Hun som

fångsler ved ydre ynde og ved sit sjælsliv. Kvinden med varmt blod og med bankende hjerte.

Hun, som elsker sit hus og hjem; sit land og folk — den hele store verden. Hende fordrer hans sjæl. Han vilde have naturmennesket frem. Han vilde et ægteskab, stiftet af kønnesens gensidige forståelse — et ægteskab som ej påtvinges af præst eller politi.

Han vilde adlyde driften og instinktet — af attrå efter parring med *hende* i hvis sjæl *hans* kunde svælge.

Själens umiddelbarhed, inderlige samkväm og samvirken, det var det han attræde, men på sin vej möder han kvinder, som skuffe hans forhåbninger og forventninger, og hvilke han, som surrogat, samvittighedslost forförer, stöttende sig på den teori, at man ikke syndar, sålänge man farer frem med den stärkeres ret . . . modenhedens ret. Alt er godt, selv den grummete handling, när blot det er godt i ens egen overbevisning.

Han var den kolde ästetiker, hvis attrå er nydelsen: nydelsen er kvinden. I sin symphati för det andet kön fordrer han i förste räkke, intelligensen og karaktären. — Han finder sit ideal, bliver gift, men mister hende på en udflugt i Sachsisk Schweitz, idet hun styrter ned i en bjergklöft. Fortvivlet rejser han hjem til Danmark og dör kort efter i Svendborg af typhus, begrädt af et af sine ofre. — Som kristen döde han ikke!

Forfatteren har förstået at behandla sit ämne således at läserens opmärksamhet er spändt hele tiden. Det änder poesi og alvor, og bogen vil utvivlsom finde anerkändelse hos publikum, til hvis dom den hermed overlades.

A. B—m.

Ett extra ordinarie generalmöte (d. 25 jan.) i Norsk Kvindesagsforening.

(Forts.)

Frkn Rogstad: Jag har röstat emot det föreslagna protestmötet med anledn. af dr Nissens uttalanden på Geijerstamska mötet i studentföreningen. Mina skäl har jag i korthet framlagt i ett uttalande i Ny-lände, till hvilket jag tager mig friheten hänvisa.

Nu skall jag först göra föreningen uppmärksam på, att jag är oenig med de öfriga i styrelsen om *sättet*, på hvilket denna sak förelägges generalförsamlingen till afgörande. Fru Nielsen och fröken Qvam

säga i sin skrifvelse af 20—11—87, att de önska veta föreningens mening angående styrelsens beslut med anledning af det föreslagna protestmötet. Det enklaste och naturligaste vore derföre, om generalförsamlingen röstade, om den gillade detta styrelsens beslut. Efter röstningen — det faller af sig sjelft — utträde de af styrelsen, hvilka ha afgörandet emot sig (således antingen de 5 eller de 2) och val företages af nya medlemmar, hvilka skola ersätta de utträdande. Nu är detta enligt min tanke rätta sättet att låta saken föreläggas. Som den nu föreligger, stå *personerna* framför saken, hvilket — det påstår jag — icke kommer att medföra den klarhet och opartiskhet i afgörandet, som äro nödvändiga.

Fru Nielsen föreslog, att N. K. F. skulle protesterat mot dr Nissens uttalanden och då isynnerhet mot det, att blott 10% af de norska kvinnorna ha könsdrift. Här svarar jag som förut, att N. K. F. icke är berättigad att uppträda afgörande i denna sak. Här behöfdes, att hvarenda norsk kvinna gifves tillfälle att uttala sig, bekänna, om man skall få veta något om dessa 10%. Lika så löst och ovederhäftigt dr Nissens uttalande är, likaså — ja nästan likaså — lös och ovederhäftig skulle en protest från N. K. F. i denna fråga ha varit. De kvinnor, hvilka hade infunnit sig på protestmötet och protesterat, hade nämligen blifvit en så totalt försvinnande del af de tusenden kvinnliga individer hela landet öfver, hvilka icke voro med. I denna *individernas* sak har en förening af några få ingen rättighet att uppträda i allas namn.

Om doktor Nissens öfriga uttalanden, så pass jag af referater känner till dem, gäller också, att de voro af den beskaffenhet, att icke dr Nissen eller i det hela taget icke någon människa kan *bevisa*, att de innebära sanning. De voro, så vidt jag känner dem, påståenden, som få sin dom i samma ögonblick, de uttalas, som slå ihjel sig sjelfva.

Men *applåden*, hvilken efterföljde dr Nissens uttalanden, applåden från den Geijerstamska församlingen, den «slog fast» dessa uttalanden. Derföre borde det protesteras, menar fru Nielsen. *Den applåden?* af *den* församlingen? Nej. Den applåden slog icke fast någonting, den sade blott *hvem* som applåderade. Intet annat. Den applåden gaf af den riktning i vår tid, hvilken i skrift och tal, ja, jag tors nästan säga, som i lif och leverne hvarenda dag hånar kvinnorna, hånar sedlighets-saken. Mot Strindberg, mot Geijerstam och dessa mäns lärjungar är också hela kvinnosaken i och för sig en enda protest. Det behöfs icke mera. Och så länge det fins sedliga kvinnor, är också hvar och en af dessa en lefvande protest mot den riktningen. Det behöfs icke mera. Sedlighetsfrågan kan diskuteras och måste mer och mer diskuteras, ja äfven på offentliga möten. Men väl att märka, på ett sedligt allvars grundval. Och jag skall bifoga, att när den ena parten *vill sedlighet*, den andra *vill* något annat, det, som kallas «*fri kärlek*», äro synpunkterna så helt olika, att den ena parten icke en gång kan förstå den andra. Diskussion är omöjlig.

Denne G. af Geijerstam, som sammankallade mötet i studentföreningen, fick i Lund, har det berättats mig, icke en enda åhörare. Icke en enda människa gick upp på hans föreläsning. Det var också enligt min mening den enda protest, hans riktning förtjenar.

På styrelsemötet lördag den 19 nov. upplyste fru Nielsen, att om icke N. K. F. sammankallade ett möte, gjorde andra det, hr Garborg nämligen. Diskussionen från det Geijerstamska mötet skulle fortsättas.

Frågan ang. det föreslagna mötet måste afgöras samma afton. Styrelsen beslutade då 3 mot 2 — de två frånvarande styrelseledamöterna slöto sig sedan till de 3 — alltså 5 mot 2 — att intet protestmöte skulle afhållas. Det Garborgska mötet komföljaktligen till stånd den påföljande fredagen. Om N. K. F. hade afhållit det föreslagna protestmötet, skulle rimligtvis Garborgska mötet icke sammankallats; men det Garborgska mötets »bekännelse» hade utan tvifvel då aflagts inom N. K. F:s dörrar. Jag vågar påstå, att N. K. F. hade varit illa tjänad med det experimentet. Kanske »spetsborgarne», som fru Nielsen kallar åtskilliga af våra motståndare, från den stunden hade fått något *verkligt* att haka sig fast vid. Kanske vår sak då hade fått en *stämpel*, hvilken ingen af oss sedan hade varit i stånd att utplåna.

Och detta skulle vi dragit öfver vår sak för — ja för hvad? — för ett löst påstående af dr Nissen, för en applåd från en Geijerstams församling.

Slutligen skall jag tillägga, att jag mycket beklagar, att en generalförsamling är sammankallad för en sådan saks skull, som den föreliggande. Men då två af styrelsens medlemmar begärde, att generalmöte måtte afhållas, ansåg jag det bäst att rösta för detsamma.

Fru Nielsen: Af såväl dr Bulls som frkn Rogstads uttalanden framgick, att de icke förstodo, hvad ett protestmöte skulle vara. Detta kom deraf, att de icke hade varit närvarande på det G:ska mötet. Ett protestmöte skulle aldrig ha blifvit en fortsättning af den förda diskussionen, utan värdigt i anda och ton. Man kunde helt enkelt ha satt en läkarevetenskaplig auktoritet — t. ex. dr Bull — mot dr Nissen. Dr Bull hade blott på det mötet behöft att säga, hvad han sagt här i afton, att han som läkare var oenig med dr Nissens i hans påstående. Tal. fann, att denna sak var en viktig principfråga; det gälde, antingen att N. K. F. förnämligast skulle hålla sig undan, eller som man gjort i Köpenhamn, taga del och parti i en fråga, som var en af tidens viktigaste. Tal. ansåg, att det vore lojalast, att medlemmarne själva afgjorde detta; därför och alldeles icke af några personliga hänsyn, hade hon gjort det till en »kabinettsfråga». Man kunde icke gerna blott tå ihjäl den Geijerstamska riktningen; hon hade hört uttalanden af unga flickor, hvilka bevisade, att bohémerna vunnit terräng, och det dugde icke att förakta dessa fiender.

Skolförest. Anderssen: Det var af vigt att veta, hur ordföranden tänkt sig detta protestmöte. En fortsättning af diskussionen hade talaren aldrig gått in på, en resolution deremot framställd af någon läkarevetenskaplig auktoritet, hade varit något helt annat. Det ödesdigra i dessa möten var alltför öfverdrifvet; allt prat derom, trodde tal., var gripet i luften.

Dr Bull: Ett protestmöte, på hvilket man blott höll sig till vanliga fraser, fann han betydelselöst. Skulle det vara någon mening med det, måste det komma till positiva och bestämda uttalanden och gifvas tillfälle att diskutera dem. När deraf fru Nielsen ansåg, att det hade varit nog att uttala, hvad han sagt här förut i afton, kunde han alldeles icke sjelf finna att härpå kunde byggas ett protestmöte. Han hade uttryckligen reserverat sig mot att bli ansedd som auktoritet på de områden, det var fråga om, och trodde icke heller, att dr Nissen kunde göra fordran på eller af kompetent folk ansågs för att vara någon auktoritet; i det hela taget fans der ingen, som kunde sitta inne med tillräckliga erfarenheter om dessa ting. Likasom skolförest. Anderssen var han af denna mening, att man första tiden efter möten i studentföre-

ningen hade tillagt dem en allt för stor betydelse; han trodde alldeles icke, att de betydde »början af en ny tideräkning». Verkningarne af dylika tilldragelser brukade äfven märkas i en läkares mottagningsrum, hvilket vore ett af de ställen, der man kunde känna statens puls. Talaren kunde för sin del försäkra, att han icke kunnat spåra några följder af de der mötena.

Fru Nielsen: Om Nissen icke vore någon auktoritet och hans påståenden så obevisliga, hade han ändå en mängd anhängare. Det, att en sådan man kunde väljas af arbetareföreningen till ordförande och af den liberala föreningen till styrelseledamot i en af dess sektioner, visade tillräckligt detta. Men det gälde ju icke blott denne man ensam. På protestmötet hade väl uppträdt en hel rad med talare, hvilka särskildt förberedt sig till detta föredrag, och det var föga smickrande för ordföranden, om man trodde, att ett dylikt möte icke skulle fått en värdig prägel. Ett sådant möte skulle icke ha hållits för stängda dörrar för föreningens medlemmars skull; tal. hoppades, att alla dessa voro tämligen eniga i sedlighetsfrågan. Det skulle hållas icke minst för de mäns skull, hvilka hade varit närvarande vid de G:ska och Garborgska mötena. Och det skulle ännu mera ha hållits för kvinnornas egen skull. En sådan känsla af vanmäktig indignation som den, kvinnorna voro uppfyllda af på det G:ska mötet, var icke helsosam. Att protesteras mot orättvisa är helsosamt och stärkande för sjelfaktningen.

Frkn Holsen ville reservera sig mot beskyllningen, att N. K. F. aldrig skulle kunna uppträda i en viktig sak, deraf att man ej funnit skäl att afhålla ett protestmöte. Det G:ska mötet var så i sitt slag ensamt stående, att styrelsens hållning till det måste blifva ett uttryck af sinnesnärvaro. Fru Nielsen hade sjelf sagt, att då hon såg in i alla dessa hånande ansikten, förstod hon, att de människorna blott ville följa sin egen lust, och då kunde det icke tjena till något att tala med dem. Mot dessa begärde nu fru Nielsen, att det skulle protesteras. De, som läst Strindberg visste, hvilka åsiger Geijerstam ville komma med; de hade hållet sig borta från mötet och dermed protesterat. Fru N. kunde icke på allvar mena, att kvinnornas sjelfkänsla skulle lida af, hvad Geijerstam och Strindberg kommo fram med; och till och med, om så vore, kunde ingen sjelfkänsla styrkas genom protester. På hvilken publik skulle en protest verka? Deras ståndpunkt, hvilka hade applåderat på de der mötena var alltför låg, och till och med spetsborgarne visste, att N. K. F. icke hyllade samma åsiger som Geijerstam och Strindberg.

Prof. Starlan ansåg, att man nu hade tillräckligt med förutsättningar för det, man var sammankallad för. Här var icke tal om någon principfråga, blott om en tillfällighet, och deraf vore det icke oriktigt att låta frågan om personernas val komma före. När generalmötet finge döma i den oenighet, som uppstått, kunde den göra det genom att omvälja hela styrelsen. Der funnos många, som voro oeniga med fru Nielsen i denna enda fråga, men som det oaktadt önskade hennes återval. Styrelsen ville han be, att loyalt böja sig för generalmötets dom, och mötet, att förklara, att här icke gjorts något oriktigt, och att man var belåten såväl med dem, som hade varit ifriga, som med dem, hvilka varit kritiska. (Bifall).

Dr Bull sade, att han intet bättre önskade än att hädanefter få arbeta tillsammans med minoriteten. *Frkn Rogstad* påpekade, att som saken nu stod, var mötet tvunget att fatta ett bestämt afgörande af det föreliggande spörsmålet. *Fru Nielsen* ansåg, att här

förelåg en principfråga af första ordningen. Hon begärde, att mötet skulle afgå sin dom genom att rösta, men hon önskade ingen röst, som härledde sig från personlig sympati.

Frkn Mossevig hade varit närvarande på det G:ska mötet; man hade äfven applåderat det yttrandet, att »kvinnofrågan var ett nonsens», och dr Nissens uttalanden framfördes på ett sådant sätt, att tal. måste ena sig med fru Nielsen om, att det behöfdes en protest.

Anderssen trodde, att mot en dylik yttring vore själfva N. K. F:s tillvaro en protest. Han trodde, att minoriteten nu ville handla mot stadgarne. För resten, återvalde man hela styrelsen, kunde man lika så gern säga, att man fick en ny styrelse.

Skavlan: Man var sammankallad till val, och genom de namn, man röstade på, kunde styrelsen få veta, hvad mötet tyckte. Detta vore ett lika bra beslut, som om man röstade i själfva frågan.

Frkn Holsen och *fru Nielsen* framhöll, att detta icke ginge an af hänsyn till utom staden boende, hvilka sändt röstsedlar under förutsättning, att det skulle bli ett afgörande i sak och ett fullkomligt nytt val.

Frkn Krog ansåg ordförandens ord om, att denna oenighet skulle beteckna två olika riktningar alldeles missvisande. Der var intet, som hindrade, att styrelsens majoritet kunde känna likaså stor indignation öfver det passerade som minoriteten, om den också icke ville vara med om det föreslagna yttringsmedlet. Det vore en stor missuppfattning att tro, att häri låg ett vitnesbörd om, att den ena fraktionen skulle vara mindre ifrig för sedlighetssträfvandena än den andra. Fru Nielsen hade sagt, att det var föga smickrande för henne, att man icke trodde henne vara i stånd garantera, att en anständig ton skulle komma att göra sig gällande på protestmötet, tal. kunde icke se något mistroede:devotum häri, ty mot den hårdhet och råhet, som vid ett dylikt tillfälle kunde komma till utbrott, kämpade gudarne själf förgäfv. Man önskade styrka kvinnornas själfkänsla medels en dylik protest, hade det sagts. Tal. trodde icke, det styrkte någons själfkänsla, att en korporation i en sak som denna gjorde sig till förmyndare för individerna. Tal. stod på majoritetens sida och var enig med dem, hvilka icke ansågo det som en principsak. Skulle man kalla det så, komme principafgörandet att vända sig omkring: skall N. K. F. ge sig prägel af en sådan sorts skydds-förening eller skall den icke. Om den vid detta tillfälle uppräddes som kvinnornas försvarare, komme den att likna en skydds-förening för barn. Det var *den norska kvinnan* detsamma, hvad dr Nissen sade eller icke sade, och att församlingen applåderade. Härmad ville tal. icke ha sagt, att det Geijerstamska mötet i och för sig vara betydelselöst, ännu mindre, att alla der närvarande, hvilka icke voro meningsfränder, skulle vara föraktliga menniskor. Talaren beklagade, att minoriteten hade satt saken på spetsen, men efter det som skett, var der intet annat råd än att välja mellan majoriteten och minoriteten. Hon ansåg det rättast, att mötet uppfylde styrelsens önskan, och att den genom val af den ena eller andra röstlistan gäfv sin mening tillkänna.

Fru Nielsen ville anmärka till frkn Krog, att den enskilde mycket väl kunde svälja en förnärmelse, men det kunde icke en korporation. Och N. K. F. var just bildad för att beskydda kvinnorna. Och så vill hon påpeka, att det sätt att vinna sitt mål, som adv. Schjødt föreslagit, icke var länsynsfullt mot styrelsen, hvilken under styrelsensammankomst förkastat

detta förslag, och icke loyalt mot medlemmar utom staden, hvilka insändt sina röstsedlar.

Frkn Krog hade uttryckligen sagt, att ett beskydd af *den sorten* icke vore styrkande för kvinnornas själfkänsla. På detta område voro män likaså skydds-lösa som kvinnor. Det hände, att der föll svåra yttringar mot männen, men de förskansade sig icke derföre bakom en korporation. Det värdigaste för kvinnorna vore att här ställa sig som jemlikar med männen.

Efter ett replik-utbyte, i hvilket fru C. Björnson, advokat Schjødt, fru Blehr, fru Staag, m. fl. deltog, upptog *adv. Schjødt* frkn Rogstads i styrelsens framlagda förslag och föreslog följande resolution:

»Mötet förklarar sig enig med styrelsens majoritet i, att intet protestmöte borde ha afhållits.»

Härpå vexlades en del anmärkningar mellan *Schjødt*, *Anderssen* och *Skavlan* om, huruvida det vore lagligt att sätta Schjødts förslag till resolution under röstning, hvarvid Schjødt förklarade, att han särskildt erinrade sig, att stadgarne icke fordrade någon som helst inskränkning i ett extra-ordinarie-mötes handlingsfrihet utom just den att företaga val, hvilket det tillkom ordinariemötet att göra. Frågan om lagligheten i att rösta i Schjødts resolution ställdes derefter under röstning, och afgjordes nästan enstämmigt, att det kunde försiggå. Härvid anmärkte *frkn Bugge*, att en röstning om lagligheten vore i och för sig meningslös, ty antingen var det lagligt, och då var en röstning öfverflödig, eller också var det icke lagligt, och då kunde all världens röstningar icke göra det lagligt.

Efter tals mening föll det af sig själf, att generalmötet hade rätt sätta förslaget under röstning. Men hvad här borde afgöras vore, huruvida man ville ha röstat i Schjødts resolution.

Efter en anmärkning af Schjødt, att en så fin distinktion icke hade fallit honom in, fast han var jurist, *sattes hans resolution under röstning och godkändes mot 27 röster.*

Efter åtskilliga yttranden af ordföranden, att det hade skett de utom staden boende medlemmarne orätt, påstods det från flera håll, dels att detta var styrelsens fel, som hade framställt valet på personerna såsom det afgörande, dels att felet låg deri, att man så starkt påskyndat realitetsröstningen, att det icke gifvits tillfälle att rösta, antingen man ville välja styrelsens eller frkn Rogstads och hr Schjødts sätt att afgöra saken på. Ett förslag af fru Gade, att uppskjuta allt val till det ordinarie mötet och att nu blott tillkalla suppleanterna i de två utträdande styrelsemedlemmarnes ställe, antogs derpå. Mötet slöts kl. 9³/₄.

När och Fjärran.

En förförd flicka, moder till sju barn. Under denna rubrik citerar »Le droit des femmes» ur »La Lanterne» följande:

»En olycklig flicka från Favril, vid namn Marie R..., moder till sju barn, befinner sig i den yttersta fattigdom. »För några dagar sedan kom hon in till maiiren under en stadsfullmäktige-sammankomst med ett sex månaders gammalt barn i

fammen och i handen en nästan tom difflaska; på ömse sidor om henne gingo två af hennes andra barn, det ena tre och det andra fem år. Hon vände sig till maren och skildrade i förtviflade ordalag för honom den fattigdom, hon befann sig uti. Hon hade icke längre kredit och hade därför icke kunnat få den erforderliga mjölken till sitt sista barns uppehälle. Den hjälp, som lemnats henne, hade synbarligen varit alltför ringa för att vara något understöd i hennes tunga moderliga pligter. Emellertid kan man icke säga annat, än att hon gör allt hvad hon kan för att tillgodose de stackars oskyldiga varelser, hvilka hon gifvit lifvet, med hvad de behöfva.

»Är detta icke en af dessa genom märg och ben gående företeelser, inför hvilka åtminstone förståndet lutar åt pessemism, ger sig öfver af bedröfvelse och frågar sig sjelf, om det verkligen finnes något, som heter social rättvisa.

»De, hvilka förföra en stackars flicka och göra henne till moder, lefva lugnt i lagens skydd och befriade för samvetsförebräelser, hvilka de nedtystat. De befatta sig på intet sätt med de stackars små varelser, de satt in i lifvet, och hvilka oftast hemfalla åt en öfvergifven tillvaro, en framtid full af lidanden, armod och förödmjukelser.

»Mätte våra famösa reformatorer värdigas gå på djupet med dessa frågor! De äro väl värda lika så mycket intresse som alla de fruktlösa och ofrukbara politiska agitationerna.»

Le droit des femmes tillägger: »Ja, sannerlige när det icke hög tid, att man påtänker reformer. Dylika fakta äro upprörande. Mannen drar sig alltid ur spelet; modern ensam står kvar. För henne alla bördor, alla förbindelser, alla pligter.

I den allmänna ordningens intresse blir det nödvändigt, att dessa skriande orättvisor upphöra.

Den olyckliga öfvergifnas sju barn, det var fråga om här ofvan, hvad blifva de? Kanske brottslingar.

Det är något för vårt styfmoderliga samhälle att tänka på.»

Den franska kvinnliga målare- och skulptörföreningen har haft sin 7:de utställning från d. 15 februari till och med den 15 mars, i *Champs-Élysées* i Paris.

Olika franska författares uttalanden om olagliga barn. *Alexander Dumas d. y.* skrifver: »Jag anser, att den man, hvilken med vett och vilja satt ett barn i världen (och det sker alltid med vett och vilja) utan att tillförsäkra det ekonomisk, moralisk och social hjälp: med ett ord, utan att erkänna sig ansvarig för alla följder, är en ogeringsman, hvilken bör inregistreras bland mördare och tjuftar.»

Emil du Girardin säger: »Har det oskyldiga barnet mindre rättighet än den brottslige fadern att fordra rättvisa af samhället . . . Är det olagliga barnet af lägre natur än det lagliga?»

För snart hundra år sedan sade *Cambacérés*: »Enligt min mening ha alla barn utan åtskillnad rättighet till deras stånd och egendom, hvilka gifvit dem lifvet. De nu rådande skiljaktigheterna äro resultat af högmöd och vidskepelse. De äro nesliga och stridande mot rättvisan. I ett samhälle, grundadt på friheten, kunna icke individerna vara offer för deras faders felsteg: arfölgörelsen är ett ondt, härledande sig från stora brott. Och om också giftermålet är

en värdefull inrättning, så bör det ändå icke kunna ha makt, att förderfva människans och medborgarnes rättigheter.

Det är så vanligt att säga, att kvinnan endast hörer hemma i köket och barnkammaren. Att hon också kan passa och känna kallelse för andra uppgifter, kan ses af följande:

Mrs. Cora Knight Clifford, hvars make, N. D. Clifford, »President af Wiley Universitetet» i Marshal, Texas, dog i mars månad förlidet år, har af »trustees» och studenterna vid universitetet enstämmigt anmodats om, att öfvertaga den lediga platsen. Hon har också redan öfvertagit sina ansvarfulla pligter. Hon är kandidat från den Wesleyanska kvinnliga högskolan i Maine.

I öfver 200 tidningar inom Förenta Staterna användas kvinnor till der förefallande olika göromål.

Inemot 50 kvinnor hafva invalts till skolinspektörer i Maine (Amerika).

Till redaktionen insänd literatur, tidningar och tidskrifter.

Finsk Tidskrift N:o 2. — **Ny Jord** N:o 4. — **Småskole-Vännen** N:o 3, 4, 5. — **Svensk Lärare-tidning** N:o 9, 10. — **Hemvännen** N:o 5. — **Idun** N:o 9. — **The Woman's Journal** N:o 5. — **Dagny** N:o 2.

Framåts medarbetare:

Victor Rydberg, Anne Ch. Edgren, Carl Snoilsky, Anton Nyström, Math. Roos, A. F. Åkerberg, Georg Nordensvan, Hellen Lindgren, Ola Hansson, Axel Lundegård, Gustaf af Geijerstam, Karl af Geijerstam, Ernst Ahlgren, Saxon (Johan Lindström, Albert Breinholt, Hilma Strandberg, Stella Kleve, Eva Vigström, (Ave), Amanda Kerfstedt, A. U. Bååth, Cecile Gohl, Ellen Fries, Ellen Key, Ossian Limborg, Elin Amén, Helen Nyblom, Cecilia Holmberg, f. Bååth, Claes Lundin, Robinson, Tor Hedberg, Per Hallström, Johan Nybom, Oskar Levertin, Anna A., Anna Wahlenberg (Rien), Elna, Björnstjerne Björnson, Viggo Ullmann, Jonas Lie, Kristoffer Janson, Kristian Gloersen, Irgens Hansen, U. E. Berner, Amalie Skram, Alvide Prydz, Magarete Vullum, Clara Tschudi, Gina Krog, Georg Brandes, S. Schandorph, Ede. Brandes, C. E. Jensen, Herman Bang, John Paulsen, N. J. Nörland, Anna Brosböll, Elna Tenou, Rafacel Hertzberg, Gerda von Mieckwitz, Massi Bruhn m. fl.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

Massi Bruhn: »Synd». — *S. N—d*: Till strids för friden! (Poem). — Utdrag ur den katolske prestens Felicité Robert de la Mennais arbete: *En troendes ord*. — *A. B—m*: Literatur. — Ett extra ordinarie generalmöte (d. 25 jan.) i Norsk Kvindesagsforening. (Forts.). — När och Fjärran.

Distribueras af WETTERGREN & KERBER, Göteborg.